

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Наукове товариство студентів, аспірантів,
докторантів і молодих вчених СумДУ

ПЕРШИЙ КРОК У НАУКУ

Матеріали
ІХ студентської конференції
(Суми, 25 лютого 2018 року)

Суми
Сумський державний університет
2018

АРИСТАРХ ТЕРНИЧЕНКО – ВЧЕНИЙ І ДЕРЖАВНИЙ ДІЯЧ

Маслюк Д.О., студентка; СумДУ, гр. Ю-71

Нині в країні відзначають 100-літній ювілей початку Української революції 1917-1921 рр. У вирі революції брали участь й уродженці Сумщини. Серед них – державний і громадський діяч, вчений-агроном, кооператор Аристарх Григорович Терниченко. Донедавна його ім'я було маловідомим не тільки широкому загалу. Саме тому викликає інтерес його діяльність на ниві державотворення і науки.

А. Терниченко народився 10 квітня 1882 р. в м. Охтирка тогочасної Харківської губернії, нині Сумської області. Любов до рідного краю зростала разом з хлопчиком у великій родині незаможного селянина-хлібороба. У 1902 р. він закінчив Охтирську 2-річну сільську школу, 1908 р. – Дергачівське середнє землеробське училище (нині Харківська державна зооветеринарна академія). У той час, коли в училищі було суворо заборонено навіть говорити українською мовою, він був активним учасником українських організацій. 1909 р. вступив до сільськогосподарського відділення Київського політехнічного інституту. Був активним членом інститутського Агрономічного гуртка. З метою вивчення стану розвитку сільського господарства у 1904-1914 рр. побував на Волині, Катеринославщині, Полтавщині та Харківщині.

Будучи студентом, А. Терниченко почав видавати часопис «Рілля», був його редактором і автором численних статей. У 1909-1911 рр. публікувався у тижневику «Село», видавав «Календар-народник», брошури і плакати із сільськогосподарської тематики. У 1913 р. був ініціатором створення товариства «Український агроном». У 1918 р. видав українською мовою підручник «Курс хліборобства» (дві частини). 1922 р. побачило світ його продовження – «Польові рослини» (третя частина).

На I Всеросійському сільськогосподарському з'їзді, що відбувся у вересні 1913 р., виголосив доповідь «Про культурно-агрономічну роботу на Україні», піднявши питання про важливість вживання української мови при поширенні сільськогосподарських знань серед селян.

Вчений видав низку науково-популярних праць, розрахованих на незаможних селян. Серед них – «Про сільськогосподарські товариства та спілки» (1913), «Чим і як сіяти в полі» (1914), «Про земельні хліборобські спілки» (1916), «Електрика на селі і кооперативи» (1918), «Пшениця» (1918), «Машини в сільському хазяйстві» (1918), «Організаційний план агрономічного участка» (1918), «Організація парадних лекцій по сільському господарству» (1918). Деякі з них вийшли під псевдонімами А. Силенко й А. Григорович.

У добу Української революції 1917-1921 рр. А. Терниченко брав участь у розбудові державних інституцій. Був заступником Генерального секретаріату земельних справ УНР. У січні 1918 р. очолив Народне міністерство хліборобства (земельних справ) УНР. За часів гетьманату видавав сільськогосподарську літературу та часописи. В період Директорії УНР близько місяця виконував обов'язки заступника міністра земельних справ. 1920 р. ініціював відкриття сільськогосподарських технікумів у Білій Церкві та Черкасах.

За радянської влади А. Терниченко був головою Київської філії сільськогосподарського наукового комітету України, редактором журналів «Трудове господарство» (1920), «Село» (1922) та «Агроном» (1923-1926). У 1922-1924 рр. брав участь у роботі Науково-економічної ради при Київському губернському земельному відділі, Планової комісії Держплану та комісії з боротьби з посухою. За його сприяння відбулися зміни у системі сільськогосподарських навчальних закладах, були створені секція громадської агрономії при Народному комісаріаті земельних справ, науково-економічна рада, посівний комітет та агрономічна рада при Київському губернському земельному відділі. З 1922 р. – доцент, 1923 р. – професор Ветеринарно-зоотехнічного та Сільськогосподарського інститутів у Києві. Помер А. Григорович 1927 р. в Києві. Похований на Байковому кладовищі.

Отже, А. Терниченко виявив активність не тільки на професійній ниві, у науці, редакційно-видавничій справі, але у державотворенні під час Української революції, брав участь у розбудові фахових сільськогосподарських інституцій.

Керівник: Власенко. В.М., *доцент*